

UIT DE WOLK DER GETUIGEN

GREGORIUS VAN NYSSA

DE LAATSTE VAN DE DRIE BEROEMDE Cappadocische leeraren is Gregorius van Nyssa, een jongere broeder van Basilius. *) Hij werd waarschijnlijk geboren in 331 te Caesarea. Hij ontving dezelfde opvoeding als zijn broeder. Ook hij had lust in de wegen des Heeren. Hij kon zich echter niet vereenigen met de vormen, waarin het kerkelijk leven van die dagen zich begon te openbaren. Daarom meende hij nuttiger te kunnen zijn buiten den monnikenstand. Hij huwde met Theosebia, met wie hij enkele gelukkige jaren doorbracht, totdat de dood haar hem ontnam. Dat bracht ook verandering in de opvatting van zijn leven. Hij voelde zeer weinig voor den geestelijken stand. Voorlezer geworden, verliet hij opeens die betrekking om in de redeneerkunst onderwijs te geven. Later aanvaardde hij weer een kerkelijk ambt. Het ascetisme trok hem aan; hij bracht een tijd in afzondering door en werd een lofredenaar van het ongehuwde leven, zonder het huwelijk te vernederen. Omstreeks 372 werd hij door Basilius tot bisschop van Nyssa in Cappadocië gewijd. Bij die gelegenheid verklaarde Basilius, dat hij aan het stadje, dat zeer klein en onbeduidend was, een naam zou geven. Dat is gebeurd. Veel moge van het plaatsje niet meer over zijn, zijn naam leeft voort in de geschiedenis van Gods kerk over dezen Gregorius, die een man van zeer groote beteekenis is geweest en van grooten invloed op de lotgevallen der gemeente van Christus, niet zoo zeer door zijn welsprekendheid, zijn bestuurstanten, als wel door zijn geleerdheid.

Hij had tegen de omgeving opgezien. Hij was niet vastberaden genoeg om aan den laster der vijanden het hoofd te bieden. Merkwaardig, dat alle waarlijk groote mannen als het ware tot hun arbeid moeten worden getrokken. Denk aan Mozes, Jesaja, Jeremia, Luther. Wie zichzelf bekwaam acht, mist in den regel de ware bekwaamheid. Slechts wie klein denkt van zichzelf, kan God groot maken. In 375 moet Gregorius voor de Arianen wijken. Drie jaar later keerde hij terug, onder groot gejubel werd hij door de gemeente ingehaald. Hij had in menig hart een plaats verworven. En dat bleef zoo tot zijn dood in 394.

Weinig weten wij van zijn persoon. Zijn geschriften spreken nog na zijn dood. Die zijn niet gering in aantal. Scherpzinnig en getuigend van groote kennis. Zijn bewijzen zijn vaak meer verrassend dan steekhoudend. Zijn Schriftverklaring is niet altijd gelukkig, maar spreekt toch van een machtig geloof en vurige liefde. In den grooten strijd zijner dagen, die hoofdzakelijk liep over den persoon van Christus is ook hij een beslist verdediger van het orthodox geloof. Hij schijnt bijgewoond te hebben het oecumenisch concilie te Constantinopel in 381. Althans zijn geschriften, die daar voor een deel behandeld zijn, hebben grooten invloed geoefend op de beslissingen. Zijn hoofdwerk is gewijd aan de plaats, die de Heiland inneemt in het Goddelijk wezen. Bekend is vooral ook zijn dialoog: *De anima et resurrectione*, (over de ziel en de opstanding.) waarin hij zijn opvattingen over ziel, dood, opstanding, enz. uitwerkt en ze zijn stervende zuster Macrina, wier leven hij in een afzonderlijk boek heeft beschreven, in den mond legt.

Gregorius was een eenvoudig en oprecht man. Hij

*) De beide andere Cappadocische leeraren vindt men in Jrg. 36 beschreven. Red.

was zelfstandig en vrij in zijn denken en spreken. Natuurlijk drukte zijn tijd een stempel op hem. Maar hij stond *boven* zijn tijd en boven velen zijner tijdgenooten. Hij durfde de verkeerde denkbeelden zijner dagen niet alleen becritiseeren, maar ook bestrijden. Het was hem om het *leven* met God Zelf te doen, al was het natuurlijk onmogelijk om niet mede te werken aan het verkrijgen van een zuivere omschrijving van wat als waarheid wordt beleden. Wie gelooft, moet ook kunnen zeggen, *wat* en *waarom* hij gelooft. Om het geloof te kunnen verdedigen, moet men het hebben ingedacht. Ik wil besluiten met een woord van Gregorius zelf. Het is een schoone proeve van zijn gedachten-gang en van zijn stijl. Een woord, dat ook voor onze dagen zijn waarde heeft behouden. De geloovigen waren in zijn tijd over het algemeen groote voorstanders van het bezoeken van heilige plaatsen. Hij meende daartegen zijn stem te moeten verheffen en sprak aldus: „Waar gij ook zijn moogt zal God tot u inkeeren, indien de woning uwer ziel zoo gesteld is, dat God er wonen en werken kan. Zoo gij echter den inwendigen mensch vol booze gedachten hebt, al zijt gij dan ook op Golgotha, op den Olijfberg, op de plek der opstanding, toch zijt gij nog zoo ver van Christus in u op te nemen, als hadt gij Hem nooit beleden, Raad dan liever de menschen, dat zij hunne harten reinigen, dan dat zij van Cappadocië naar Jeruzalem reizen.”

Laten wij dit woord meenemen en ons afvragen of onze ziel zoo is gesteld, dat God er wonen en werken kan . . . Of ons hart is de tempel des Geestes. Dan zal het staren op de *drie groote Cappadociërs* voor ons niet vergeefsch zijn geweest.

H. L. B.

BIDDEN EN BOUWEN

Wie slechts wil bidden zonder bouwen,
Zal nooit een rijke vrucht aanschouwen;
En wie wil bouwen zonder bede,
Vindt nooit den waren levensvrede;
Maar bidden, bouwen tegelijk,
Dat maakt het leven schoon en rijk!

H. W. A.

NOG EVEN IETS OVER „STREUVELEN” EN AANVERWANTE WOORDEN

AL LICHT HERINNERT MEN ZICH MIJN VRAAG in „Timotheüs” van 21 Nov. 1931, of het Vlaamsche *streuvelen* (Stijn Streuvels' „streuvelhaar”) verwant is met *streven*, *stribbelen* en 't Duitse *haarsträubend* en *Struwelpeter*. (= Piet de Smeerpöets.)

Onze medewerker, de Heer A. L. van Hulzen zond mij een antwoord, dat ik met zijn toestemming voor belangstellende lezers publiceere.

„Of het Vlaamsche *streuvelen* verwant is met *streven* en *stribbelen*? Ik denk van wel, maar heb het niet in mijn woordenboeken gevonden. *Streven* beteekent o.m. *zich verheffen*. Naar deze beteekenis zou tot de verwantschap kunnen besloten worden gelet op den vorm. Te meer, omdat in het Handboek een werkwoord *strevelen* bestaat met dezelfde beteekenis en de e en de eu afwisselen: spelen, speulen: zeven, zeuven. In elk geval zijn *streven* en *stribbelen* verwant: v en b wisselen als labiale consonanten meer af. Ook *strijden* hoort bij deze groep, evenals *stroef*.”

Wie kan mij nu nog wegwijzen maken in zake *haarsträubend* en *Struwelpeter*?

H. S. S. K.